

az osztály tagjai között az agresszív, tiszteletlen, túlzottan versengő, egymás bántalmazó viselkedések teret kapnak és meghatározzák az osztály életét, dolgunk van azzal, hogy a belső szabályok alakulásával és alakításával foglalkozunk. Mindezt megtehetjük indirekt módon is, olyan játékok és gyakorlatok beépítésével, amelyek a közös együttélést, a toleranciát, a szabályok betartását és megszegését, az egymás iránti felelősség kérdéskörét tematizálják. A legfontosabb, hogy az osztály közös fórumain (pl. osztályfőnöki órán) teremtsünk arra nyílt kommunikációs lehetőséget, hogy a diákok az őket érintő szabályokról, az együttműködéssel kapcsolatos igényeikről, egymás iránt támasztott elvárásairól beszéljen tudjanak. Biztassuk őket, hogy vállalják fel a véleményüket, s ha ezt megteszik, akkor az nem lesz a körülöttük élő felnőttek által megbélyegezve, kirekesztve, megkérdőjelezve, elbagatellizálva stb. A demokratikus berendezkedésű iskolákban végzett vizsgálatok azt mutatják, hogy legtöbb esetben, ha a szabályok kialakítását rábizzuk magukra a diákokra, akkor szigorúbban ítélik meg saját maguk felett, és keményebb határokat szabnak ki saját maguk számára, mintha a felnőttek által meghatározott szabályokból indulnának ki.

Konfliktusok az osztályban

Közép-kelet-európai kultúránk egyik legproblémásabb jellemzője, amely megjelenik az iskolai hétköznapi szintjén is az, hogy a konfliktusokat önmagukban negatívnak bélyegezzük, ebből kifolyólag még a megjelenésük előtt elfojtjuk, szőnyeg alá söprjük őket, sőt, nagyon sokat dolgozunk azon akár a magán-, akár a munkahelyi életünkben, hogy a konfliktusoknak még csak a szelét is elkerülhessük.

A valóságban pedig, ha megtanulnánk a nehéz helyzeteinknek elébe menni, és a vitakultúránk fejlődésében pedig előre tudnánk ugrani néhány mérföldnyit, nagyon hamar kiderülne, egy csoport életének fejlődésében, a szerepek kialakulásában és a bizalmi szint megerősödésében nagy szerepe van a konfliktusoknak. Ha egy osztály fejlődési útját nézzük, a kezdeti, ismerkedésről szóló korszak után a szerepek és szabályok kialakulása következik, ezután pedig beköszönt a konfliktusok és versengések időszaka. A csoportban zajló „összecsapások” ekkor arra irá-

nyulnak, hogy a csoport erőviszonyai láthatóvá váljanak, a csoporttagok meg tudják harcolni a maguk érdekeiért vívott küzdelmeket, bizonyos témákról vagy közös érdeklődésekről kiderüljön, hogy valóban mennyire fontosak a csoport egészének, és ezen megmértetések eredményeként egy magasabb szintre léphessen a csoport. Tapasztalatunk szerint amikor egy osztály elér ebbe a konfliktusos korszakba, akkor sok osztályfőnök és tanár megijed a konfliktusoktól, folyamatos káosztól, viharzástól és az esetlegesen kialakult sértődésektől, osztályon belüli „háborús övezetektől”. Való igaz, hogy ijesztő képet mutat ilyenkor a csoport, sőt, ha nem tudják magukat ezen az egészséges viharzasi korszakon megfelelő idő után túltenni, akkor a konfliktusok elharapózása akár olyan tragikus végű történetekké is fajulhat, mint a felületesben megfogalmazott eset. Ezért tartjuk nagyon fontosnak azt, hogy az osztály életében teret kapjon az érveléstechnika és a vitakultúra fejlesztése is. Amellett, hogy a közösségbe tartozó diákok fel tudják vállalni az igényeiket, megfigyeléseiket, véleményüket, problémáikat, legyen bátorságuk mások véleményével konfrontálódni és lassan mintákat arra, hogy egy konfliktus kibontása akár a konfliktusban álló két fél közötti kapcsolatra nézve is megerősítő erővel bírhat. A konfliktuskezelés mint téma gondozásának nagyon jó eszköze például a disputa módszer, illetve bármilyen olyan csoportos gyakorlat, ahol az osztály feladata, hogy közös álláspontot alakítson ki. Amennyiben ilyen gyakorlatokon keresztül megtapasztalják a diákok, hogy honnan hová juthat el egy építő párbeszéd, a saját életüket érintő éles helyzetekben is könnyebben vállalják fel a konfliktusokat.

Összefoglalva, amit a tanévkezdés második hónapjára ajánlani szeretnénk az osztályfőnökök számára: figyeljenek a kialakuló szerepekre, adjanak teret a szerepgyakorlás különböző formáira! Térképezzék folyamatosan a közösség életében formálódó konfliktusokat, és mutassanak példát a diákjaiknak arra, hogyan építsenek egy előrevivő vitát a nehéz helyzetekből. Támogassák a konfliktusban lévőket és biztassák az őszinte, nyitott párbeszédet, annak érdekében, hogy az osztályuk egy olyan bizalommal teli közösséggé formálódjon, amely akár nehéz helyzetekkel teli világunkban pótolhatja a más közösségekből hiányzó bizalmat és elfogadást.

Brutovszky Gabriella

A következőkben néhány hasznos játékot szeretnék megosztani, amiket különböző táborokban sajátítottam el, de remekül alkalmazhatók az iskola falain belül is, csak meg kell rá találni az alkalmat, és az adott csoporthoz adaptálni. A játékok célja a gyerekek egymásra hangolódása, a felszabadult közös játék. Alkalmazható osztályfőnöki órákon, de akár szabadidős programokon, valamint diáknapon is. Jó szórakozást!

Dominóeffektus

Ezt a játékot új emberekkel ismerkedő játékként lehet alkalmazni, azonban egy jól összeszokott csapat közös csapatépítésének lezáró akkordjaként is megállja a helyét. A játék lényege, hogy feláll valaki és elkezd a kört: „Pista vagyok, és a kedvenc életem a palacsinta.” Az elhangzott kijelentés várhatóan valakire szintén igaz, így ő is felpattan, és az előzőbe karolva kapcsolódik. Majd elkezd újra: „Kata vagyok, és a nyarat külföldön töltöttem.” Ez a sor folytatódik, míg végül egy közös láncot nem alkotnak a gyerekek. Mikor már csak egy ember marad, ő „igyekszik” olyat mondani, amitől az első és az utolsó ember is kapcsolódni tud egymáshoz, ezzel a dominólánc körre zárul. Ilyenkor érdemes megemlíteni, hogy bármennyire sokféleek vagyunk, mégis van bennünk valami közös, ami mentén tudunk egymáshoz kapcsolódni.

A mi Őserőnk

A játékot lezárásként lehet alkalmazni egy csapatépítő foglalkozásban. Nagyon látványos, a gyerekeket el lehet vele bűvölni. Szükségünk van hozzá egy üres tetején levágott pa-

„Gondoltad volna?”

**Csapatépítő és szabadidős játékok
(nemcsak) osztályfőnöki órára**

lackra, piros/kék ételfestékre, étolajra és pezsgőtablettára. Elővarázsoljuk a mi kis erőforrásunkat, amiből pl. az iskolai évben bármikor meríthetünk. Megkérjük a gyerekeket, hogy töltsenek vizet a palackba (3/4-ig), ez a friss forrásvízet jelképezi, ehhez kell néhány varázscsepp (ételfesték), majd erre jöhet a mágikus erő (olaj – kb. 3-4cm magasságig a vízre), amit viszont óvatosan kell a forrásra önteni (a palack falán), hogy egy kis darab mágikus erőt se veszítsünk el. Ezután jöhet a varázspor! Mindenki kap egy kis darab varázsport (pezsgőtablettá negyede), és elgondolkozik azon, hogy ő milyen varázserővel rendelkezik, ami jól jöhet mások számára is az év során (pl. Józsi: az én „varázserőm” az, hogy mindenkit felvidítok, ha rosszkedvű), majd mindenki sorban elmondja a saját kis erősségét, és „beledobja” a varázslatos forrásvízbe. Fokozatosan vulkányszerű látványban lesz részünk. A végén szinte „forni” fog a közös erőforrás. Érdemes megjegyezni a gyerekeknek, hogy mennyi sok energia került ebbe a közös forrásvízbe, és milyen különböző varázserő, amiből biztosan mindenki tud majd a tanév során meríteni (esetleg kis üvegcsében mindenki vihet magának belőle jelképesen). A játékot élmények feldolgozására is lehet alkalmazni, amikor is a közös forrásba a gyerekek az élményeiket dobják be.

Gondoltad volna?

A játék lényege, hogy mennyire ismeri egymást a közösség. Mindenki kap egy cetlit, majd megkérjük a gyerekeket, hogy írjanak rá egy állítást, ami rájuk igaz (névtelenül). Az izgalom kedvéért vicces állítások is

felkerülhetnek a lapra. Az osztályfőnök/tanár összeszedi a cetliket, majd minden (osztályfőnöki) órán felolvass belőle 3-4-et. A többieknek kell kitalálni, kiről van szó. A játék során szép lassan észlelni lehet, hogy egyre jobban megismeri egymást a csapat. Erre érdemes visszacsatolni. A játékot többször, különböző állításokkal is el lehet játszani. A játék egyik változata, amikor nem névtelen cetliket írnak a gyerekek, hanem közölnek két állítást, amelyikből az egyik igaz, a másik hamis, a többieknek kell eldöntenie, melyik-melyik.

A játék másik változata, amikor a tanárok maguk között készítene egy listát (pl. 2-3 tanár), amit felírnak egy

lapra, a diákok találják ki, hogy melyik tanárra lehet jellemző az adott állítás. Pl. Éva tanító néni felírja a lapra, hogy viselt már golyóálló mellényt. Pista bá pedig kiskorában balettozott. Ki gondolta volna? ☺

Keress valakit...

A játék lényege, hogy mindenki kap egy táblázatot (lásd lent, az állításokat módosítani lehet), és egy bizonyos időtartamon belül a gyerekek keresnek valakit, akire az osztályból egy állítás ezek közül igaz (az illetőtől kapnak egy aláírást). A játék folyamán minél több aláírást kell gyűjteni, de egy ember csak egy állításnál írhatja alá magát.

Keress valakit, aki(nek)...

stoppolt már valamikor	meg tudja nyalni a könyökét	ült már traktorban	szeret úszni
van fiútestvére	van háziállata	kedvenc színe a zöld	zöld szeme van
volt legalább 3 kontinensen	látta az Éhezők viadalát a moziban	szereti a csokit	van egzotikus háziállata
este szeret zuhanyozni	szeret teázni	szereti a csokit	nem szereti a csokit
kedvenc fagyija a bounty	szeret főzni	aki szeret énekelni zuhanyzás közben	beszél franciául
szeret olvasni + kedvenc könyve	van lánytestvére	szerepelt már színpadon	szereti a Harry Pottert